

HE 131/2021 – koronapassiin liittyvän lakiesityksen analyysia

https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Sivut/HE_131+2021.aspx

- "Lakiesityksen tekstit sitaateissa" (pääosin lakiesityksen sivujen mukaisessa järjestyksessä)
- *Kommentit kursivilla*

Koronapassin käsittelytapa

"Esityksen kiireellisyyden vuoksi tavanomaisista lainvalmistelua koskevista lausunto- ja kuulemisohjeista on jouduttu poikkeamaan." (s. 5)

- *Eli julkinen kuuleminen ja avoin lausuntojen antamisen mahdollisuus koronapassista jätettiin kokonaan väliin*
- *Avoimesti 103 sivuiseen hallituksen esitykseen pääsi tutustumaan muutama päivä ennen kuin kyseinen HE 131/2021 meni lähetekeskusteluun (julkistettiin 21.9.2021, lähetekeskustelussa 22.9.2021)*

Rokotteiden jakelutilanne jatkossa

"Maailman terveysjärjestö (WHO) ja Globaali rokoteallianssi (GAVI) arvioivat, että rokotteiden saatavuus on globaalisti edelleen vuoden 2021 aikana rajoitettua, mutta **paranee huomattavasti vuoden 2022 aikana**, jolloin varsinkin köyhien ja keskitulotason maiden rokotuskattavuus tulee nousemaan merkittävästi. Saatavuuteen tulee kuitenkin vaikuttamaan se, että **jos myyntiluvan haltija toteaa, että paras rokotesuoja saavutetaan kolmen annoksen perussarjalla, rokotteiden menekki kasvaa oleellisesti** ja täysin rokotettujen määrän korkean kattavuuden saavuttaminen vastaavasti hidastuu. Euroopassa rokotteita on jo hyvin saatavilla, mutta monessa maassa voi olla vaikeaa saavuttaa korkeita kattavuuksia rokotusepäroinnistä ja -vastustuksesta johtuen." (s. 5)

- *Eli nyt Gatesin vallassa oleva WHO ja GAVI odottavat rokotemyynnin nousevan – erityisesti, jos 3. rokote määritellään parhaaksi rokotesuojaksi*
- *Koronapassi luonnollisesti pakotteena vahvistaa tätä rokotemyynnin tarkoitusta*

Rokotuskattavuus

"Rokotuskattavuudessa eri maiden välillä oli kuitenkin runsaasti eroja. Väestön korkeimmat covid-19-rokotuskattavuudet olivat Yhdistyneissä arabiemiirikunnissa (89 %), Portugalissa (ks. alla) sekä Qatarissa (81 %). **Alhaisen tulotason maissa kuitenkin vain vajaa 2 % väestöstä on saanut ensimmäisen rokoteannoksen ja kolme maata ei ole aloittanut rokotuksia lainkaan.** Suomalaisten ennen koronaepidemiaa suosimista kaukokohteista Turkissa rokotuskattavuus on tällä hetkellä 61 % (13 % osin rokotettuja, 47% täysin rokotettuja) ja Thaimaassa 39 % (21 % osin, 18 % täysin rokotettuja)." (s. 5)

Ilmaantuvuus

Syyskuun alussa covid-19-ilmaantuvuus EU/EEA-alueella oli 187/100 000/14 vuorokautta. Ilmaantuvuus oli korkein Irlannissa (439), Kreikassa (380) ja Virossa (368). Matalimmat ilmaantuvuudet havaittiin Puolassa (10), Unkarissa (26) ja Tshekin tasavallassa (29). (Lähde: ECDC: Covid-19 Situation Dashboard. Viitattu 5.9.2021. Saatavilla: <https://gap.ecdc.europa.eu/public/extensions/COVID-19/COVID-19.html#global-overview-tab>) (s. 6)

- *Mikähän selittäisi nämä erot? Mikä on rokotustilanne Puolassa, Unkarissa ja Tsekissä? Itä-Euroopan maissahan ei ole oltu innoissaan koronarokotteista.*

Pohjoismaat

”Covid-19-epidemia on Pohjoismaista ollut voimakas erityisesti Ruotsissa (yhteensä 11 000 tapaus/100 000 henkilöä) ja Tanskassa (6 000 tapaus/100 000 henkilöä). Elo-syyskuun 2021 vaihteessa Islannissa tapausmäärät olivat laskussa, Norjassa nousussa ja Ruotsissa sekä Tanskassa ilmaantuvuus oli tasaista. Syyskuussa 2021 covid-19-ilmaantuvuus kahden edeltävän viikon aikana 100 000 henkilöä kohden oli **Islannissa 248**, Norjassa 346, Ruotsissa 135 ja Tanskassa 193. 10 Koko väestöstä vähintään yhden covid-19-rokoteannoksen oli **Islannissa saanut 77 %**, Norjassa 74 %, Ruotsissa 67 % ja Tanskassa 72 % väestöstä. Täyden rokotesarjan oli **Islannissa saanut 73 %**, Norjassa 62 %, Ruotsissa 59 % ja Tanskassa 70 %.” (s. 6)

Baltian maat

”Baltiassa covid-19-epidemia on ollut voimakkaampi kuin Pohjoismaissa keskimäärin. Liettuassa ja Virossa tapauksia on koko epidemian aikana todettu lähes 11 000/100 000, Latviassa noin 7 500/100 000. Elo-syyskuun 2021 vaihteessa tapausmäärät olivat alueella lievässä kasvussa. Syyskuun alussa kahden viikon ilmaantuvuus 100 000 henkilöä kohden oli Virossa 368, Liettuassa 322 ja Latviassa 181. 10 Koko väestöstä vähintään yhden covid-19-rokoteannoksen oli Latviassa saanut 42 %, Liettuassa 60 % ja Virossa 54 % väestöstä. Täyden rokotesarjan oli Latviassa saanut 43 %, Liettuassa 60 % ja Virossa 55 %.” (s. 6)

Venäjä

”Venäjällä covid-19-tapauksia on koko epidemian aikana todettu yhteensä 4 800/100 000 henkilöä. Elo-syyskuun 2021 vaihteessa tapausmäärät olivat laskussa ja ilmaantuvuus **182/100 000/14** vuorokautta. Vähintään yhden covid-19-rokoteannoksen oli Venäjällä saanut 31 % väestöstä ja 27 % oli saanut täyden rokotussuojan.” (s. 6)

- *Mikähän selittäisi sen, että Venäjällä, jossa vain n. 30 % on saanut rokotussuojan on ilmaantuvuus samaa luokkaa kuin Euroopassa keskimäärin (182/100 000)*
- *Eikä korkean rokotuskattavuuden maissa ilmaantuvuus ole oleellisesti alhaisempi?*
- *Esimerkiksi Islannissa ilmaantuvuusluvut ovat korkeammat kuin Venäjällä, vaikka ero rokotuskattavuudessa on dramaattinen (31 % vs. 77 %, täysi rokotussuoja 27 % vs. 73 %)*
  - o *Ilmaantuvuusluvut ovat Venäjää suuremman huolimatta huomattavasti korkeammasta rokotuskattavuudesta myös Norjassa*
  - o *Ilmaantuvuusluvut ovat Venäjää pienempiä taas Ruotsissa, jossa rajoitukset ovat koronan aikana olleet hyvin vähäisiä*

Suomi

”Ilmaantuvuus oli korkein etenkin rokottamattomien ja vain yhden rokoteannoksen saaneiden työikäisten parissa.” (Hybridistrategian seuranta – tilanearvioraportti 8.9.2021). (s. 7)

<https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19/tilannekatsaus-koronaviruksesta/koronaviruksen-seuranta>

- **Tekeekö tulkinta oikeutta tilanteelle?**
  - o **Arvio perustui ajalle 23.8.2021-5.9.2021, jolloin kahdesti rokotettujen lieväoireisten testaus lopetettiin monin paikoin**
  - o **Pirkanmaalla tämä käytäntö aloitettiin 26.8.2021, <https://www.aamulehti.fi/koronavirus/art-2000008220490.html>**
- *Miten olikaan kaksi kertaa rokotettujen testaamisen määrä? Elokuun lopusta alkaen 2x rokotettujen testausta vähennettiin... ”Jo seitsemän sairaanhoitopiiriä on muuttanut koronatestauskäytäntöjään siten, ettei kaikkia lieväoireisiä kahdesti rokotettuja enää testata, kertoo Uutisuomalainen”. 3.9.2021*
<https://www.maaseuduntulevaisuus.fi/kotimaa/artikkeli-1.1541316>

Rokotekattavuus (80 % tavoite lokakuussa)

”Täyden rokotussarjan kattavuus oli vähintään 80 % 55-vuotiaiden ja sitä vanhempien ikäryhmissä ja yli 70-vuotiailla jopa yli 90 %. Täyden rokotussarjan kattavuus oli matalin 12–15-vuotiailla (0,7 %) sekä 16–19-vuotiailla (23 %). THL on arvioinut, että yli 12-vuotta täyttäneen väestön vähintään 80 % rokotuskattavuus saavutetaan lokakuun 2021 loppuun mennessä.” (s. 7)

- *Riskien näkökulmasta voidaan olettaa, että rokotehaitat ikäluokissa 12-19-vuotta lisääntyvät lokakuun loppua kohden, kun rokotekattavuutta pyritään lisäämään kakkosrokotteella*

Rokotesuojan puutteellisuus

”Delta-virus on tällä hetkellä valtavirus EU/EEA-alueella kuin myös Suomessa¹⁵. Delta-virusten on havaittu tarttuvan 40–60 prosenttia tehokkaammin kuin Alfa-viruksen ja siihen voi liittyä myös lisääntynyttä sairastavuutta ja kuolleisuutta. **Lisäksi nyt käytössä olevien covid-19-rokotteiden tehon Delta-virusta vastaan on havaittu alentuneeksi.** ” (s. 8)

- *Eli koronapassilla halutaan nostaa rokotekattavuutta rokotteella, joka ei tehoa nykyiseen viruskantaan*

Rokotettu levittää tautia

”Kahdenkin rokoteannoksen jälkeen saadun infektion aikana on mahdollista, että rokotettu voi erittää virusta ja mahdollisesti tartuttaa sitä eteenpäin joidenkin päivien ajan.” PHE. COVID-19 vaccine surveillance reports. 2 September 2021 (week 35). Saatavilla: <https://www.gov.uk/government/publications/covid-19-vaccine-surveillance-report> (s. 9)

- *Tutkimustietoa ja tapaustietoa on siitä, että myös rokotetut levittävät virusta.*
”Testing identified the Delta variant in 90% of specimens from 133 patients. Cycle threshold values were similar among specimens from patients who were fully vaccinated and those who were not.”
https://www.cdc.gov/mmwr/volumes/70/wr/mm7031e2.htm?s_cid=mm7031e2_w

”Toistaiseksi ei kuitenkaan ole varmaa tietoa siitä, että mahdollisuus viruksen kantajuuteen ja sitä kautta tartuttavuuteen kokonaan poistuisi. Edellisessä kappaleessa todetussa esimerkissä THL:n arvion mukaan riski pienenisi 1,00-1,98 %:iin, mikäli osallistujilla olisi rokote, joka antaisi 80-prosenttisen suojan tautia vastaan.” (s. 34)

- *Mihin nämä laskelmat perustuvat, jos nyt on todettu kuitenkin, että rokotettu voi levittää tautia yhtä hyvin kuin rokottamaton?*

Rokotesuojan hiipuminen

”Vielä ei ole tarkkaa tietoa siitä, kuinka pitkään kahden rokoteannoksen antama suoja kestää eri väestöryhmissä. **Tehosta ensimmäisenä hiipuu suoja infektiota ja tartuttavuutta vastaan**, ja vasta myöhemmin vakavaa tautia vastaan.” (s. 9)

” On ilmeistä, että **myös inaktivoituja viruksia sisältävien rokotteiden läpi, on mahdollista saada infektio sekä tartuttaa**, mutta **seurantatutkimuksia näillä valmisteilla on kovin vähän** saatavilla, transmissiotutkimuksista puhumattakaan.” (s. 9) (ovat siis uusia rokotetyyppejä)

- *Eli ei voida taata, että mitkään rokotetyypit eivät levittäisi virusta.*
- *Rokotesuojan kesto sairastumisen ja tartuttavuuden osalta on epäselvä*

- *Rokotepassi ei takaa ns. terveysturvallisuutta*

Maahansaapuvat

”Perustuen kertyneeseen tutkimustietoon covid-19-rokotusten tehosta, ECDC on suositellut, että täyden rokotussarjan saaneiden henkilöiden kohdalla voitaisiin luopua matkustamiseen liittyvistä testaus- ja karanteenikäytännöistä, **jos lähtömaassa ei esiinny rokotussuojaa väistäviä virusmuunnoksia.**” (s. 11)

- *Eli myönnetään, että on jo rokotussuojaa väistäviä virusmuunnoksia -> joten rokotteen tehokkuus ja toimivuus on rajautunut tiettyihin virusmuunnoksiin*
- ***Oleellista ei ole se, onko rokotettu vai ei, vaan mikä on oletettu viruskanta***

Lakiesityksen tavoitteet

”Suomen väestön rokotuskattavuus on **yhä puutteellinen tuomaan laumasuojaa varsinkin tehokkaammin leviäviltä muuntuneilta viruskannoilta** ja riski epidemian huomattavalla kiihtymiselle ja terveyspalveluiden kuormittumiselle on **yhä todellinen.**” (s. 18)

- ***Onko laumasuojan toteutuminen realistinen konsepti?***
- ***Miten rokotekattavuus edes tuottaisi suojaa, tai laumasuojaa, jos tiedetään, että nykyiset rokotteet eivät pure Deltaan? (aiemmin mainittu)***

”...esitys toteuttaa myös perustuslaillisen oikeuden jokaiselle riittäviin sosiaali- ja terveyspalveluihin...”

- ***Miten? Nythän julkisessa keskustelussa useat kansanedustajat ovat esittäneet, että rokottamattomat pitäisi saattaa itse maksamaan omat terveydenhoitonsa, jos sairastuvat koronaan. Silloinhan kaikilla ei olisi tasaveroista oikeutta terveyspalveluihin.***

Tartuntojen leviämisen estäminen

”Koronatodistuksen esittämisedellytyksellä pyritään estämään tartuntojen leviämistä. Todistuksen esittämisvelvoitteen sekä viranomaispäätöksiin asetettavien rajoitustoimenpiteiden, kuten asiakasmäärä- tai aukioloaika- rajoitusten tai etäisyysvelvoitteiden arvioidaan olevan epidemiologisen torjunnan näkökulmasta nykytiedon perusteella hyväksyttävällä tavalla toisiinsa rinnastuvia torjuntatoimia.” (s. 19)

”Koronatodistuksen esittämisedellytyksen tavoitteena on estää koronatartuntojen leviämistä ihmisten kokoontumisissa ja edistää yhteiskunnan terveysturvallista avaamista.”

- ***Jos myös rokotetut levittävät koronaa, ei koronatodistus estä tartuntojen leviämistä. Näin ollen koronarokote EI siis voi olla muihin rajoituksiin rinnastettava toimi***

Elinkeinovapaus keskeisenä oikeutena

”Kun viranomainen on arvioinut elinkeino- tai harrastustoiminnalle asetetut velvoitteet ja rajoitukset välttämättömiksi, tulee mahdollisten vaihtoehtoisten toimien johtaa epidemian leviämisen estämisen näkökulmasta hyväksyttävällä ja riittävällä tavalla vastaavaan lopputulokseen.” (s. 19)

- ***Eli siis koronapassin/koronatodistuksen pitäisi siis toimia odotetulla tavalla ja vaikuttaa siten, että tauti ei leviä koronapassin saaneiden keskuudessa.***
- ***Entäpä jos tämä ei toteudu, vaan osoittautuu, että korona leviää myös 2x rokotettujen keskuudessa? Onko niin, että lakia ei enää voida soveltaa?***

”Esitettävän koronatodistuksen käyttö mahdollistaa osan mainittujen toimijoiden elinkeinon harjoittamisen ylipäättään.” (s. 19)

- ***Miten tämä luetaan? Onko niin, että joitakin elinkeinon harjoittajia rajoitetaan kokonaan, paitsi, jos he käyttävät koronapassia? Esimerkki.***

” Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi myös 58 ja 58 d §:n mukaisten päätösten valvontaa koskevia säännöksiä. Samoin **koronatodistuksen esittämisedellytyksen valvontaa** koskevat lisäykset otettaisiin lain 59 a ja 59 c §:iin. Myös lain 59 e §:n tietojensaantioikeutta koskevaan sääntelyyn lisättäisiin tiedonsaantioikeudet ja 58 i §:ssä säädettyjen velvollisuuksien valvomisen mahdollistamiseksi.” (s. 20)

- ***Mitä nämä lienevät?***

”Koronatodistuksen esittämisedellytyksen käyttöönotto olisi toiminnanharjoittajille vapaaehtoista ja muodostaisi näin toiminnanharjoittajalle vaihtoehdon lain 58, 58 a ja 58 d §:ssä tarkoitettujen rajoituspäätösten noudattamiselle pois lukien yleisötilaisuuksien kieltäminen kokonaan lain 58 §:n nojalla. Toiminnanharjoittajilla viitataan tässä sekä yrityksiin että yhteisöihin. Ottamalla koronatodistuksen esittämisedellytyksen käyttöön toiminnanharjoittaja välttyisi muiden covid-19-epidemian leviämistä ehkäisevien rajoitusten noudattamiselta. Koronatodistuksen esittämisedellytyksen säätäminen lakiin turvaisi koronatodistusta soveltavien toimijoiden oikeudellista asemaa ja mahdollistaisi voimassa olevia rajoituksia laajemman toiminnan harjoittamisen. Toimijat saisivat itse päättää, ottavatko ne koronatodistuksen esittämisedellytyksen käyttöönsä vai eivät, mikä ei näin ollen aiheuta toimijoille sääntelytaakkaa. Yrittäjägallupin kyselyssä 74 % kyselyyn vastanneista yrittäjistä kertoi kannattavansa koronatodistuksen käyttöönottoa ja 18 % vastusti sitä. Elokuussa 2021 tehtyyn kyselyyn vastasi 1040 vastaajaa.” (s. 22)

”Mahdollisuus ottaa koronatodistus käyttöön lisää merkittävästi rajoitusten kohteena olevien elinkeinotoimijoiden liiketoimintamahdollisuuksia.” (s. 20)

” Tietyissä tilanteissa koronatodistuksen käyttöönotto mahdollistaa elinkeinotoiminnan harjoittamisen sen sijaan, että toiminnanharjoittaja keskeyttäisi koko liiketoimintansa ja mahdollisesti sulki käytössään olevat asiakastilat.” (s. 22)

- ***Koronapassi on vaihtoehto rajoituksille, kun tiloihin ja tilaisuuksiin liittyviä rajoituksia on voimassa***
- ***Koronapassin käyttö on vapaaehtoista toimijoille***
- ***Toimijat voivat olla yrityksiä, yhteisöjä tai julkisen sektorin organisaatioita***
- ***Talouteen vetoamalla koronapassi on ilmeisesti ”saatu myytyä” ja ”ostettua” etenkin matkailuyrityksille ja ravintoloille***

”Koronatodistusta voitaisiin edellyttää muun muassa yleisötilaisuuksissa, kuten teattereiden ja orkestereiden esityksissä, urheiluun tai liikuntaan käytettävissä sisäliikuntatiloissa, uimahallien allas- ja pukuhuonetiloissa, ryhmäharrastustiloissa sekä museoissa, näyttelytiloissa ja muissa vastaavissa kulttuuritiloissa. Koska koronatodistuksen edellyttäminen olisi vaihtoehto tartuntatautilain 58 tai 58 d §:n nojalla määrätyille rajoituksille, **kunnat voisivat itse harkita, kumpi ratkaisu kussakin tapauksessa paremmin mahdollistaisi kuntalaisten pääsyn palveluihin ja osallistumisen toimintaan.** Ehdotus parantaisi kuntien mahdollisuuksia toiminnan järjestämiseen siinä tilanteessa, että tilaisuuksia ja tilojen käyttöä muuten jouduttaisiin rajoittamaan.” (s. 29)

- ***Kunnat voivat siis omilla päätöksillään edellyttää koronapassia ja rajoittaa sillä monia julkisia palveluja, kuten uimahallissa käyntiä, harrastuksia, näyttelyjä, museoita...***

Koronatestauksesta

”...vaikka yksittäisen antigeenitestin tulos on epäluotettavampi kuin yksittäisen PCRtestin, toistettaessa esim. päivittäin, antigeenitestin kyky löytää infektiota paranee ja on samalla tasolla kuin yksittäisen PCR-testin.”

” Tutkimusten mukaan sairastettu tauti näyttää suojaavan uudelta tartunnalta tehokkaasti noin puolen vuoden ajan.” (s. 11)

- *Huomio! PCR-testien sykliiluvuista, ja niiden harhaanjohtavasta vaikutuksesta ei puhuta mitään*
- *Eli ei olisi perusteltua vaatia koronan sairastaneelta koronarokotusta ainakaan 6 kk sisällä*

”Covid-19-PCR-testin laskennallisen hinnan on tällä hetkellä arvioitu olevan noin 94 euroa. Olettaen, että matkustajien testaukseen käytettäisiin ainoastaan PCR-testejä ja että Suomeen saapuvien matkustajien testaamiseen tarvittaisiin päivittäin noin 1 600–48 000 testiä, **aiheutuisi Suomeen saapuvien matkustajien testauksesta noin 0,15–4,5 miljoonan euron päivittäiset testauskustannukset.**” (s. 28)

- *Ei ihme, että Soros ja Gates halusivat sijoittaa PCR-testiyhtiöön (Mologic), <https://www.mobihealthnews.com/news/emea/bill-gates-and-george-soros-back-acquisition-uk-diagnostic-technology-group-mologic>*
- *Testauksen kustannukset ovat päätähuimaavat, joten kylläpä testausbisnes kannattaa*

”Maahan tuloon kytkeytyvä testaaminen on tarkoitus tehdä kansanterveyden suojelemiseksi, jolloin **tällaisen testaamisen kustannukset olisi ensisijaisesti katettava valtion avustuksella tai muulla valtion rahoituksella.**” (s. 29)

- *Ei voi olla totta. Aiotaanko valtion rahoilla maksattaa maahantulijoiden testaus? Samalla, kun muut suomalaiset joutuvat sen maksamaan kalliisti yksityisellä itse? Missä muualla tehdään näin?*

”Kansalaisille ei aiheudu kustannuksia Omakanta-palvelusta tai terveydenhuollosta saatavasta EU:n koronatodistuksesta. Myös covid-19-rokotukset ovat väestölle maksuttomia.” (s. 30)

- *Rokote on ilmainen*
- *Testaus on maksettava itse. Mikä tulee järjettömän kalliiksi. Yksityiset palveluntuottajat voivat hinnoitella itse covid-19-testeistä perittävät maksut, ja testeistä perittävät hinnat ovat vaihdelleet palveluntuottajittain noin 98 eurosta 200 euroon.*

”Covid-19-testistä perittävä maksu voi kotitalouden tulotasosta riippuen olla merkittävä ja vähentää näin rokottamattomien tai tautia sairastamattomien henkilöiden mahdollisuuksia osallistua tapahtumiin, joissa koronatodistus on otettu käyttöön. **Mahdollisuudet myös esimerkiksi viikoittaiseen harrastustoimintaan osallistumiseen testitodistusta käyttäen voisi osoittautua taloudellisesti mahdottomaksi. Ehdotuksella voi olla myönteinen vaikutus myös väestön halukkuuteen ottaa koronarokotus.**” (s. 30)

- *Taloudellisilla pakotteilla siis ajetaan käytännössä pakkorokotukseen*

”Koronarokotteen lisäksi alaikäisellä olisi mahdollisuus saada todistus negatiivisesta testituloksesta. Koska yksityisillä palveluntuottajilla covid-19-testeistä perittävät maksut voisivat muodostua tosiasialliseksi esteeksi monissa perheissä hankkia lapselle tai nuorelle testitodistusta, olisi lasten oikeuksien toteutumisen ja yhdenvertaisuuden varmistamiseksi perusteltua turvata alle 18-vuotiaiden tarvitsemien testien toteutuminen julkisessa terveydenhuollossa.” (s. 33)

- *No jotain kohtuutta sentään*

Tietosuoja

”Lisäksi tällaisessa kansallisessa lainsäädännössä tulisi säätää asianmukaisista ja erityisistä toimenpiteistä rekisteröidyn perusoikeuksien ja etujen suojaamiseksi.”...”miten koronatodistuksen tarkastaminen teknisesti toteutetaan, esimerkiksi näkykö tarkastamisen yhteydessä tieto siitä, millä perusteella todistus on annettu. Lukusovellus näyttäisi sen käyttäjälle ainoastaan tiedon siitä, täyttääkö näytetty todistus 58 i §:n 1 momentissa säädetty vaatimukset.” (s. 36)

- *Hyvä näin*

Työntekijät

”Koronatodistuksen mahdollistamisella ei tunnisteta olennaisia vaikutuksia työelämään, sillä todistuksen esittämisedellytys ei koskisi työntekijöitä eli siltä osin uudistus ei vaikuta suoraan työelämään.” (s. 38)

Tämä hyväntahtoisuus saa kuitenkin perustelunsa siitä, että lainsäätäjillä oli kiire ja työntekijöille määritellyt pakot olivat liian oikeudellisesti liian monimutkaisia koronapassin aikatauluun

”Lisäksi koronatodistuksen käyttöönoton vaikutuksia arvioitaessa on pohdittu sitä, tulisiko koronatodistuksen esittämisen koskea työntekijöitä erityisesti tilanteissa, joissa sitä edellytetään tapahtumaan tai yleisötilaisuuteen osallistuvilta asiakkailta. Valmistelussa on todettu, että **koronatodistuksen käytön ulottaminen työelämään edellyttäisi lainsäädännön muuttamista**. Tarkasteltavaksi tulisi useampi työoikeudellinen säädös, minkä lisäksi olisi selvitettävä työelämän tietosuojaa koskevat asiat. Valmisteluun liittyy myös merkittäviä työsuhteita koskevia perusoikeuskysymyksiä. Ottaen huomioon edellä mainitut seikat ja se, että työoikeudelliset lait valmistellaan kolmikantaisesti, **ei koronatodistukseen liittyviä työoikeudellisia kysymyksiä ole kyetty ratkaisemaan koronatodistussäätelyn valmistelulle asetetussa määräajassa.**” (s. 38)

- ***Työntekijöiden suoja – on vielä, mutta vain siksi, että EI EHDITTY KÄSITELLÄ***
- ***Kun aikaa kuluu, nämäkin ehditään käsitellä***

”Osa lausunnonantajista piti tärkeänä, että koronatodistusta voitaisiin jatkossa hyödyntää myös työelämässä. Osaltaan pidettiin erikoisena sitä, että palvelujen asiakkailta voisi edellyttää koronatodistuksen esittämistä, mutta palvelun tarjoaja ei voisi sellaista työntekijöiltään edellyttää.” (s. 44)

- *Eli paineita hyödyntää koronapassia työpaikoilla on myös lausunnonantajien puolelta käsin*

Rokotuskattavuus

”**Väestön korkean rokotuskattavuuden vaikutuksia epidemian torjuntaan tunnetaan vielä puutteellisesti** ja koska **rokotteet eivät täysin estä tartuntaa eivätkä tartuttavuutta** on mahdollista, että korkeasta rokotuskattavuudesta huolimatta epidemia pääsee leviämään väestössä ja etenkin rokottamattomissa väestöryhmissä. Nykytiedon valossa näyttää siltä, että osa väestöstä tarvitsee lisäannoksia täyden rokotussuojan saavuttamiseksi. On myös mahdollista, että rokotteiden teho laskee ajan myötä. Rajojen terveysturvallisuustoimet ovat keskeisiä myös uusien muuntuneiden viruskantojen leviämisen estämiseksi ja varhaiseksi toteamiseksi.” (s. 36)

- ***Korkean rokotuskattavuuden vaikutuksia epidemian torjuntaan tunnetaan vielä puutteellisesti***
- ***Tämähän on mieletöntä...tiedetään, ettei koko rokotuskattavuuden käsitteeseen voida nojata, mutta siihen kuitenkin tähdätään kaiken aikaa tekemällä rokottamattomien olot mahdottomiksi ja luomalla pakkoja rokottamattomille***

”Rokotekattavuuden lisääntyessä rajoitusten välttämättömyys vähenee, minkä vuoksi on oletettavaa, ettei rajoituksia jatkossa enää tarvita samaan tapaan.” (s. 37)

- **Rokotekattavuus on lähtökohtainen oletus siis, vaikka siihen ei voida käytännössä nojata**

”Vaikka koronatodistuksen käyttöaika jäisi lyhyeksi, sen merkitys olisi merkittävä erityisesti aloille, jotka ovat eniten kärsineet rajoitustoimista.” (s. 37)

- **Miten niin, koska käyttöönottohan myös maksaa?**

”Koronatodistus voisi toimia uudenlaisena terveysturvallisuusvaatimuksena.” (s. 37)

- **Toistuu vetoaminen terveysturvallisuus, vaikka nimenomaan terveysturvallisuutta ei voida taata, jos myös koronarokotettu voi levittää tautia ja sairastua siihen**

Pakkorokotukset

”Rokotuksen säätäminen pakolliseksi olisi merkittävä puuttuminen ihmisen perus- ja ihmisoikeuksiin, etenkin hänen henkilökohtaiseen koskemattomuuteensa. **Covid-19-rokotteen säätäminen pakolliseksi edellyttäisi erittäin voimakkaita lääketieteellisiä ja epidemiologisia perusteita asialle.** Rokotuksen säätämisen pakollisuutta pohdittaessa tulisi ottaa huomioon myös **Suomea velvoittava Euroopan neuvoston ihmisoikeuksien ja ihmisarvon suojaamiseksi biologian ja lääketieteen alalla tehty yleissopimus, jonka mukaan kaikki terveyteen kohdistuva toimenpide voidaan suorittaa vain, jos kyseinen henkilö on antanut suostumuksensa vapaasta tahdostaan ja tietoisena kaikista asiaan vaikuttavista seikoista.** Tartuntatautilain 47 § mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää järjestettäväksi pakollinen rokotus, jos kattava rokottaminen on välttämätöntä väestön tai sen osan hengelle ja terveydelle vakavaa vahinkoa aiheuttavan yleisvaarallisen tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi. Pakollinen rokotus voidaan rajoittaa myös tiettyyn väestön osaan, ryhmään tai ikäluokkaan.” (s. 37)

- **Pakkorokotuksia ei siis haluttu, eikä voitukaan säätää siksi, että ne olisivat Euroopan Neuvoston ihmisoikeussopimusten vastaisia**
- **Edellyttäisi ”erittäin voimakkaita lääketieteellisiä ja epidemiologisia perusteita”**

Koronapassin käyttö muissa maissa

Tavoitteet

”Koronatodistuksen käyttötarkoitukset vaihtelevat suuresti riippuen muun muassa maan rokotuskattavuudesta, tautitilanteesta, muista rajoitustoimista ja muusta lainsäädännöstä. Joissain maissa, kuten Ranskassa, koronarokote on pakollinen tietyille ammattiryhmille. **Koronatodistuksen käyttöä on eri maissa lisätty ja vähennetty tautitilanteen vaatimusten mukaan.** Koronatodistusta on hyödynnetty välivaiheena yhteiskunnan ja palveluiden avaamisessa tilanteessa, jossa rajoituksia ei ole mahdollista vielä kokonaan poistaa. **Koronatodistuksen avulla on myös joissain maissa pyritty nostamaan rokotuskattavuutta.**”

- **Motivaatiot**
  - o 1) **Koronapassia on voitu käyttää myös käytännössä pakkorokottamisen välineenä eli nostamaan rokotuskattavuutta (rokotuskattavuus perusteluna)**
  - o 2) **Koronapassia on voitu myös käyttää tautitilanteen vakavuuden mukaan (tautitilanteen vakavuus perusteluna)**
  - o 3) **Koronapassia on voitu käyttää ns. yhteiskunnan avaamisen välivaiheessa, jossa rajoitukset ovat osin voimassa (yhteiskunnan avaaminen perusteluna)**

Ikärajat

”Merkittävää vaihtelua maiden välillä on siinä, minkä ikäisiin henkilöihin koronatodistuksen käyttöönotto on kohdistunut. **Yleisenä trendinä on kuitenkin havaittavissa, että koronatodistuksen ikäraja alennetaan rokotuskattavuuden lisääntyessä.** Esimerkiksi Ranskassa terveystoimintaa edellytetään 12 vuotta täyttäneiltä lapsilta. Alankomaissa koronatodistuksen esittämisvelvollisuus ei koske alle 13 vuotiaita ja sitä nuoremmat saavat osallistua tapahtumiin esittämättä koronatodistusta. Alankomaissa 6-12 vuotiaita kuitenkin suositellaan käymään koronatestissä ennen tapahtumiin osallistumista. Koska useissa maissa koronatodistuksen käyttöönotossa on hyödynnetty EU:n koronatodistusta, on koronatodistuksen ikärajaksi asetettu 12 vuotta. Ääripäätä edustaa Israel, joka on alentanut koronatodistuksen ikärajaa 3 vuotta täyttäneisiin lapsiin, kun aiemmin todistusta edellytettiin 12 vuotta täyttäneiltä.” (s. 42)

- *Mitä tämä tarkoittaa?*

- o **Rokotekattavuus on tässä avaintekijä. On aivan ilmeistä, että rokotepassin vaatimukset tullaan laajentamaan pienimpiin lapsiin saakka (Nyt avainkysymys on, että ONKO ROKOTEKATTAVUUDELLA MERKITYSTÄ?)**
- o *Kuten tekstistä voi lukea, tässä pelataan aikaa. Kunhan vain saadaan perustelut alle 12-vuotiaiden rokottamiselle, rokotepassin vaatimukset tullaan laajentamaan myös pieniin lapsiin. Kyse on vain siitä, milloin.*

Koronapassi eri maissa

Tanskan malli

”Ottivat käyttöön koronapassin ja saavuttivat korkean rokotekattavuuden. Luopuivat rajoituksista ja koronapassista 10.9.2021.” (s. 42) Ei koskenut lapsia (16-vuoden ikäraja)

Viron malli

”Otettiin käyttöön elokuussa. Laajennettiin käyttöä. Koskee 18-vuotta täyttäneitä. Sovelletaan ulko- ja sisätapahtumiin, kulttuuri- ja virkistystiloihin sekä ravintoloihin. Yli 12 vuotta täyttäneiden tulee myös käyttää maskia julkisessa liikenteessä ja julkisissa sisätiloissa kuten kauppakeskuksissa, joissa koronatodistusta ei tarkasteta.” (s. 42)

Koronapassin toimivuus

”Varsinaista tutkimusnäyttöä koronatodistuksen toimivuudesta ei vielä tässä vaiheessa ole. Yleisellä tasolla voidaan kuitenkin todeta, että joissain maissa koronatodistuksen käyttöönotto on saanut vastustusta. Toisaalta on havaittavissa, että sellaisissa maissa, joissa pandemia on aiheuttanut paljon tuhoa, on koronatodistus otettu hyvin vastaan.” (s. 43)

- *Tutkimuksellista näyttöä toimivuudesta ei ole*
- *Ylimalkainen arvio vastustuksesta ja toimivuudesta (ei viitteitä)*

Lausuntojen palaute

”Valtiovarainministeriö totesi esityksen taloudellisten vaikutusten arvioinnin olevan puutteellinen ja edellytti sen tarkentamista.” (s. 43)

- *Kustannus-hyöty -suhde ei ilmeisestikään tule esille*

”Yleisesti lähes kaikki lausujat pitivät hyvänä sitä, ettei todistusta voisi edellyttää alle 12-vuotiailta lapsilta. Merkittävä määrä lausujia esitti kuitenkin, että koronatodistuksen edellyttämisen ikäraja tulisi nostaa 16 vuoteen. Esimerkiksi THL katsoi, ettei todistusta tulisi edellyttää alle 16-vuotiailta, sillä THL:n mukaan 12-15-vuotiaat hyvin harvoin sairastuvat vakavasti, ja todennäköisesti tartunnan saaneina tartuttavat tautia eteenpäin aikuisia vähemmän.” (s. 44)

- *Erinomaista: Alle 16-vuotiaat perustellusti haluttiin pois koronapassivaatimuksen piiristä*
  - o *Sairastuvat harvoin vakavasti*
  - o *Tartuttavat tautia vähemmän eteenpäin*
    - *(Huom! Viimeaikainen tutkimustieto MPR-rokotteen suojasta koronaa vastaan)*

”Koronatodistuksen kansallista käyttöä koskevan 58 i §:n 5 momentista ilmenevää mahdollisuutta poiketa todistuksen esittämisedellytyksestä pidettiin pääosin hyvänä, jotta tarvittaessa, esimerkiksi tilanteessa, jossa muuntuneen viruskannan vuoksi rokotukset eivät enää riittävällä tavalla suojaaisikaan ihmisten terveyttä ja henkeä, voitaisiin koronatodistuksen käyttömahdollisuus kieltää valtioneuvoston asetuksella.” (s. 44)

- *Koronapassista luopumisen mahdollisuus, jos se ei toimi oletetulla tavalla*
  - o *Hyvä, mutta tehdäänkö koronapassista yleisesti vaikutusten arviointia, ja pysäytetään koronapassin edellyttäminen, jos on tarpeen. Mitkä ovat ehdot?*

Koronapassia varten hyväksyttävät rokotteet

”Hyväksyttävät rokotevalmisteet on perusteltua rajata valmisteisiin, joille Euroopan komissio on myöntänyt myyntiluvan tai jotka WHO on ottanut hätäkäyttölisterilleen, jotta voidaan varmistua rokotteiden tehosta, turvallisuudesta ja laadusta. Rajat ylittävässä liikenteessä hyväksyttävien rokotteiden osalta merkityksellistä on erityisesti se kuinka tehokkaasti ja luotettavasti rokotteet estävät tartuntoja, vähentävät tartuttavuutta ja suojaavat vakavilta tautimuodoilta. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 726/2004 koskien ihmisille ja eläimille tarkoitettuja lääkkeitä koskevista yhteisön lupa- ja valvontamenettelyistä ja Euroopan lääkeviraston perustamisesta mukaan lääkkeiden myyntilupamenettely on EU-alueella keskitetty EMA:lle. Asetuksessa säädetään tarkemmin myös myyntilupamenettelystä. Jäsenmaiden toimivaltaiset viranomaiset voivat myöntää myyntiluvan myös lääkkeille, joilla ei vielä ole myyntilupaa EU-alueella. Euroopan komissio on toistaiseksi myöntänyt ehdollisen myyntiluvan neljälle rokotevalmisteelle EMA:n suosituksesta. EMA on lisäksi käynnistänyt rullaaavan arviointimenettelyn viiden eri rokotevalmisteiden osalta⁴³. THL on ennakoanut, että EMA puoltanee myyntilupaa kolmelle uudelle rokotevalmisteelle syksyn 2021 aikana. WHO:n hätäkäyttölisterilla on tällä hetkellä seitsemän rokotevalmistetta. Lisäksi kuuden rokotevalmisteiden osalta arviointi listalle ottamisesta on aloitettu, mutta keskeneräinen.” (s. 47)

- *Rokotteistakaan ei siis hyväksytä mitä tahansa, vaan EMAn ja/tai WHO:n hyväksynnän saaneet*

Rajoitusten välttämättömyys

”Rajoitusten välttämättömyyttä olisi viranomaispäätöksenteossa edelleen arvioitava erikseen ja kun ne eivät ole enää välttämättömiä, ne tulee välittömästi poistaa. Koronatodistuksen esittämisedellytys olisi vaihtoehto voimassa olevalle, ei asetettavalle, rajoitukselle.” (48)

- *Koronapassia voi edellyttää vain rajoitusten vaihtoehtona, kun rajoitukset ovat voimassa*
- *Tarkoittaako, että rajoitusten poistuttua, koronapassia ei voi edellyttää asiakkailta*

Koronapassin ehdollisuus

”...toiminnanharjoittaja saisi toiminnassaan edellyttää EU:n digitaalisen koronatodistuksen esittämistä **12-vuotiaalta tai sitä vanhemmalta asiakkaalta ja toimintaan osallistuvalla, jos sen toimintaan sillä hetkellä kohdistuu lain 58 a §:n 2 tai 3 momentin nojalla annettu asetus taikka 58 tai 58 d §:n mukainen viranomaispäätös...**”

- *Koronapassi on siis ehdollinen rajoituksista*

Koronapassin käytöt

”...tiloja, joissa koronatodistusta voisi edellyttää, olisivat **yleisötilaisuuksiin käytettävät sisä- ja ulkotilat, kuntosalit ja muut urheiluun tai liikuntaan käytettävät sisäliikuntatilat, yleiset saunat sekä uimahallien, maauimaloiden ja kylpylöiden allastilat sekä niiden välittömässä yhteydessä tai läheisyydessä olevat pukuhuonetilat, tanssipaikat sekä kuorolaulutoimintaan, harrastajateatteriin tai muuhun vastaavaan ryhmäharrastustoimintaan käytettävät tilat, huvi- ja teemapuistot, tivolit, eläintarhojen sisätilat, sisäleikkipuistot ja sisäleikkipaikat sekä museot, näyttelytilat ja muut vastaavat kulttuuritilat, kuten esimerkiksi taidegalleriat.** (s. 49)

- *Eli koskee lähinnä vapaa-ajan palveluja*

”Todistuksen esittämisedellytys ei saisi estää kenenkään oikeutta lakisääteisiin tai välttämättömiin palveluihin, vaan kyse olisi yleisötilaisuuksista ja tiloista, joita ihmiset käyttävät vapaa-aikanaan virkistystarkoituksessa. Todistuksen esittämisedellytys ei myöskään saisi estää pääsyä sellaisiin paikkoihin, joiden voidaan katsoa olevan tavanomaisen elämän tai lakisääteisten oikeuksien ja palveluiden nauttimisen kannalta välttämätöntä. Kuten säännöksen sanamuodosta ilmenee, todistusta **ei siis saisi edellyttää esimerkiksi apteekkeissa, vähittäiskaupoissa, posteissa, huoltoasemilla tai kirjastoissa.**” (s. 49-50)

- *Ei koske apteekkeja, vähittäiskauppoja, posteja, huoltoasemia ja kirjastoja*

”Jos yleisötilaisuuden järjestäminen olisi kielletty kokonaan, siten, että siihen ei voisi osallistua lainkaan ihmisiä, vaihtoehdoisen todistuksen esittämisedellytyksen käyttäminen yleisötilaisuuden järjestämiseksi ei olisi sallittua. Näin voitaisiin osaltaan varmistaa se, että viranomaisilla on jatkossakin käytettävissään tehokkaat keinot epidemian leviämisen estämiseksi tilanteen niin vaatiessa. Yleiset kokoukset olisivat esitetyn säännöksen soveltamisalan ulkopuolella.” (s. 50)

- *Jos rajoitukset kieltävät kokonaan tilaisuuden, ei koronapassilla voi korvata rajoitusta*

Koronapassista luopuminen

”Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää toiminnanharjoittajan valinnan mahdollisuuden lakkaamisesta epidemiatilanteen heikentyessä. Kyse olisi poikkeuksellisesta tilanteesta, jossa tapahtuisi covid-19 rokotusohjelman vaikuttavuuden yllättävä, nopeasti kehittyvä ja erittäin merkittävä heikentyminen, johon ei voitaisi puuttua tai joka ei olisi riippuvainen ihmisten omasta valinnasta rokotusten ottamiseen. Lisäedellytyksenä olisi niin vakava terveydenhuollon ylikuormittuminen, että väestön terveys ja henki laajasti vaarantuisi.” (s. 50)

”Momentissa säädettäisiin tyhjentävästi niistä olosuhteista, joiden vallitessa koronatodistuksen esittämisedellytyksellä ei voisi poiketa virallisesti asetetuista velvoitteista ja rajoitteista. **Valtioneuvosto päättäisi tällaisen tilanteen alkamisesta, olemassaolosta ja kestosta.**” (s. 51)

” **Kynnys valtioneuvoston asetuksen antamiseen olisi korkea ja perustuisi välttämättömysedellytykseen.** Säännöksen sanamuodon mukaan tulisi olla ilmeistä, ettei todistuksen esittämisedellytyksellä saavutettaisi hyväksyttävästi vastaavalla tavalla verrannollista lopputulosta kuin vaihtoehdoisin rajoitustoimenpitein, vaan nimenomaan rajoitustoimenpiteiden asettaminen olisi ainoa epidemian leviämistä estävä käytettävissä oleva keino.” (s. 51)

- *Koronapassi voidaan ottaa pois käytöstä, jos koronarokotteen vaikutus heikkenee tai terveydenhuolto ylikuormittuu, tai väestön terveys ja henki vaarantuu*

- *Hallitus säätelee ja päättää koronapassikäytännön keskeyttämisen olosuhteista ja perusteista*
- *THL taustoittaa*

Henkilötiedot ja tietosuoja

”Nyt ehdotetussa 58 i §:ssä toiminnanharjoittajan suorittama henkilötietojen käsittely rajoittuisi vain välttämättömään, eikä toiminnanharjoittaja THL:n lukijaohjelmaa käyttäessään saisi tietoonsa esimerkiksi sitä, millä perusteella todistus henkilölle on myönnetty, vaan ainoastaan sen, onko todistus myönnetty kyseiselle henkilölle ja onko se voimassa...” (s. 49)

”...todistuksen tietoja ei saisi tämän lain nojalla rekisteröidä tai tallentaa niitä tai käsitellä todistusta muussa käyttötarkoituksessa...” (s. 53)

- *Eli henkilödata, jota on oikeus käsitellä koronapassin yhteydessä, on henkilön nimi ja rokotestatus*
- *Näitä ei saa tallentaa, eikä käyttää rokotetodistusta muihin käyttötarkoituksiin*

”Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaan on selvää, että kansallisen erityislainsäädännön tarpeellisuutta on arvioitava myös tietosuoja-asetuksenkin edellyttämän riskiperustaisen lähestymistavan mukaisesti kiinnittämällä huomiota tietojen käsittelyn aiheuttamiin uhkiin ja riskeihin. **Mitä suurempi riski käsittelystä aiheutuu luonnollisen henkilön oikeuksille ja vapauksille, sitä perustellumpaa on yksityiskohtaisempi sääntely.** Tällä seikalla on erityistä merkitystä arkaluonteisten tietojen käsittelyn osalta (ks. PeVL 14/2018 vp, s. 5).” (s. 77)

”Perustuslakivaliokunnan mukaan arkaluonteisten tietojen käsittely on rajattava täsmällisillä ja tarkkarajaisilla säännöksillä vain välttämättömään. Henkilötietojen käsittelyä koskevan sääntelyn on oltava tietosuoja-asetuksen mahdollistamissa puitteissa yksityiskohtaista ja kattavaa (PeVL 65/2018 vp, s. 45, PeVL 15/2018 vp, s. 40).” (s. 78)

- *Perustuslakivaliokunta puuttui henkilötietoihin, joista **toimija lopulta ei saa käsitellä kuin henkilön nimeä tunnistamiseen ja rokotetodistusta. Lisäksi nämäkin tiedot ovat luottamuksellisia. Tämä on hyvä asia.***

”Toiminnanharjoittajaa, sen palveluksessa olevaa tai sen tehtävää hoitavaa koskisi tietosuojalain 35 §:n mukainen vaitiolovelvoite. Tietosuojalain 35 §:n mukaan nimittäin ”joka henkilötietojen käsittelyyn liittyviä toimenpiteitä suorittaessaan on saanut tietää jotakin toisen henkilön ominaisuuksista, henkilökohtaisista oloista, taloudellisesta asemasta taikka toisen liikesalaisuudesta, ei saa oikeudettomasti ilmaista sivulliselle näin saamiaan tietoja eikä käyttää niitä omaksi tai toisen hyödyksi tai toisen vahingoksi.”...” (s. 81)

- *Koronapassi ainoastaan luetaan (kyllä/ei)*
- *Lukija ei arvioi todistuksen oikeellisuutta tai perusteita*
- *Toimijaa koskee myös vaitiolovelvollisuus koronapassin ja henkilön tiedoista*

Koronapassin käytön valvonta

”...aluehallintoviraston ja kunnan tehtävänä olisi valvoa sitä, noudatetaanko toiminnassa 58 i §:n säännöksiä, jos toiminnanharjoittaja olisi ottanut käyttöönsä mahdollisuuden edellyttää asiakkailta ja osallistujilta kyseisen koronastodistuksen esittämistä ja edellytetäänkö palvelun saamiseksi tai tilaan sisään pääsemiseksi tosiasiallisesti koronastodistuksen esittämistä. Jos toiminnanharjoittaja ei edellyttäisi koronastodistusta asiakkailtaan, toimintaa ja tilaa koskisivat aluehallintoviraston tai kunnan tartuntatautilain 58 tai 58 d §:n nojalla tekemä päätös.” (s. 53)

- *AVI ja kunnat velvoitetaan siis myös koronapassin käytön valvontaan*

Koronapassin rahoitus

"Kuntien itsehallinnon varmistamiseksi Suomessa noudatetaan niin sanottua rahoitusperiaatetta, eli valtio takaa kunnille riittävät voimavarat antaessaan kunnille tehtäviä." " Valtion rahoituksen toteuttamisen vahvistamiseksi lain 79 §:ään ehdotetaan uutta 3 momenttia. Valtion korvausvastuuta koskevan veloitteen kirjaaminen lakiin vahvistaisi rahoitusperiaatteen toteutumista." (s. 54)

- *Yleisesti: Valtio rahoittaa, koska koronapassista syntyy kunnille syntyä uusia tehtäviä*
  - o *Kuinkahan tässä käy?*
- *Huom! Valtiovarainministeriön kommentti siitä, että taloudelliset vaikutukset ovat puutteellisesti arvioituja*

Maahantulon poikkeuskäytännöt

"Säännöksen nojalla annettaisiin valtioneuvoston asetus, jossa säädettäisiin niistä maista ja alueista, joissa ennen Suomeen saapumista 14 vuorokautta oleskelleita ei koskisi velvollisuus esittää todistus ja osallistua covid-19-testiin. Näitä maita ja alueita olisivat ne, joissa covid-19-taudin ilmaantuvuus tai muuntuneen viruksen yleisyys ei aiheuta erityistä epidemian leviämisen riskiä." (s. 56)

- *Kun lähtömaan koronatilanne määrittelee sen, tarvitaanko koronatodistus tai testi, matkustajia kohdellaan eri tavoin riippuen matkallelähtömaasta (tai oleskelumaasta viim. 14 vrk:n ajan)*

Epidemiatilanne

"...epidemia Suomessa on laantumassa, mikä luo edellytyksiä yhteiskunnan avaamiselle." (s. 56)

- *...ilman koronapassiakin...*

"Globaalisti tartuntatautilanteet voivat kuitenkin vielä vaihdella nopeastikin. Maailmalla rokotuskattavuus ei vielä ole yhtä laaja kuin Suomessa, mikä luo osaltaan tosiasiallisen uhan uusienmuuntuneiden viruskantojen kehittymiselle." (s. 56)

- *Eli on riski sille, että muualta kantautuu vielä viruskantoja, jotka muuttavat tilannetta arvaamattomiin suuntiin*
  - o *Epäselvää tehoavatko rokotteet*
  - o *Nouseeko ilmaantuvuus, sairastavuus, kuolleisuus?*

Aikataulu

"Lain EU:n digitaalisen koronatodistuksen kansallista käyttöä koskeva sääntely on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian ja maahantulon edellytyksiä sekä Tullia koskeva sääntely 16.10.2021." (s. 56)

- *Tähdätään voimaantuloon 16.10.2021*
- *Tarkoittaa, että kaikki, mitä halutaan koronapassista sanoa, pitää tehdä mahdollisimman pian*

"Maahantuloa ja koronatodistusta koskeva väliaikainen sääntely on tarkoitettu olemaan voimassa 31 päivään joulukuuta 2021." (s. 56)

"Koronatodistuksen kansallista käyttöä koskevan sääntelyn jatkamista on perusteltua **arvioida uudelleen vuoden lopulla**, sitten kun on mahdollista arvioida ajantasaisen epidemiologisen tilannekuvan perusteella tarve myös muiden määräaikaisten säännösten voimassaolon jatkamiselle." (s. 57)

- *”Koronatodistusta koskeva väliaikainen sääntely” on voimassa vuoden 2021 loppuun saakka*
- *Lainsäädäntöä ja käytäntöjä tehdään tältä pohjalta 3 kuukauden ajaksi. Onkohan tämä perusteltua kustannus-hyöty-suhteessa? Korvattavissa kustannuksissa kuitenkin viitataan yli miljardin summaan? Tähän liittyy mm. sovelluksen käyttöönottoa, valvontajärjestelyjä, henkilöresursseja, koulutusta ja tukea...*

”Nykytiedon perusteella covid-19-rokotukset antavat pääosin hyvin suojaa myös muuntuneita viruskantoja vastaan...On kuitenkin mahdollista, että virus voi jatkossa muuttua siten, että nykyisin käytössä olevien rokotteiden teho hiipuu. Toistaiseksi ei myöskään vielä tiedetä riittääkö ensimmäinen rokotesarja suojaamaan kaikkia väestöryhmiä vai **tullaanko tarvitsemaan tehosterokotuksia** suojan ylläpitämiseksi. Covid-19-epidemian sekä erityisesti **uusien muuntuneiden viruskantojen leviämisen aiheuttaman uhan** torjumiseksi on tartuntoja myös jatkossa pyrittävä torjumaan mahdollisimman tehokkaasti, riittävän ennakoivasti ja nopeasti.” (s. 57)

- *Rokotteeseen liittyviä epävarmuustekijöitä siis on*
  - o *Muuntuneiden viruskantojen vaikutuksia ei tiedetä*
  - o *Rokotussuojan kesto on epäselvää*

”Koska **väestön korkean rokotuskattavuuden vaikutusta epidemian kehittymiseen ei vielä tarkkaan tunneta** ja **rokotteiden vaikuttavuuteen liittyy vielä runsaasti epävarmuuksia esimerkiksi suojan kestoon ja tehoon muuntuneita viruskantoja vastaan**, on Suomeen saapuviin henkilöihin kohdistuvia terveysturvallisuusvaatimuksia perusteltua jatkaa vielä 31.12.2021 saakka.” (s. 59)

- ***HUOM! Rokotuskattavuuden vaikutusta epidemiaan ei siis tarkasti tunneta. Sillä kuitenkin perustellaan tämä ja mahdollisesti muutakin lainsäädäntöä!***
- ***HUOM! Rokotteiden vaikuttavuuteen liittyy myös epävarmuuksia suojan keston ja tehon osalta. Näitä kuitenkin markkinoidaan kansalaisille toimivina ja ongelmattomina.***

”THL on arvioinut, että Suomen väestö on kattavasti rokotettu kahdella rokoteannoksella lokakuun 2021 aikana.” (s. 57)

- ***Mitä tämä tarkoittaa? Kuinka kattavasti?***

”Rokotukset EU/EEA-alueella etenevät siten, että 70 prosentin rokotuskattavuus saavutetaan arviolta lokakuun loppuun mennessä, jolloin rokotusten antama väestösuoja alkaa vaikuttaa epidemian kulkuun merkittävässä määrin.” (s. 57)

- ***Eli näemme käytännössä vasta lokakuussa sen, onko rokotuskattavuudella vaikutusta epidemiaan vai ei?***

”Tietoteknisiin järjestelmiin tarvittavien muutosten toteutuksesta vastaa sosiaali- ja terveysministeriön ohjaamana Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen vetämä toimeenpanoprojekti. Tekninen valmistelu toteutetaan Kelan, Digi- ja väestötietoviraston sekä ohjelmistoyritysten toimesta.” (s. 58)

- *Mistähän löytyvät kustannukset sovelluskehityksestä ja siihen liittyvästä käyttöönottoprojektista kokonaisuudessaan mukaan lukien viestintä, koulutus, tuki ja jakelu yhteenlaskettuna kokonaisuudessaan? (580 000 euroa, löytyykö sivun alalaidan kappaleesta)*
  - o *Lisäksi THL, AVIt ja kunnat tarvitsevat lisää (henkilö)resursseja, joita ei ole huomioitu budjetissa*

- *Olisi hullua kääntää maa nurin kansallisilla projekteilla 3 kk käytön takia, jos ei tästä ole tarkoitettu pidempää käytäntöä*

”Esityksessä ehdotettujen muutosten toteutumista ja niiden vaikutuksia seurataan aluetasolla. Lain toimeenpanoa ja sen vaikutuksia yhteiskunnan eri osa-alueille seurataan lisäksi valtioneuvoston tasolla osana käynnissä olevaa työtä yhteiskunnan avaamiseksi mahdollisimman laajasti kuitenkin samalla covid-19-epidemian leviämistä ehkäisten.”(s. 58)

- *Vaikutusten seuranta on oleellista. Mihin valtioneuvosto, jonka käsissä seuranta on, tulee kiinnittämään huomionsa?*
  - 1) *Jos ei rokotuskattavuus vaikuta epidemiaan, rokotteelle pakottamista koronapassilla ei tarvita? (rokotekattavuus)*
  - 2) *Jos ei rokote suojaa taudilta tai suojan kesto on epämääräinen, mitkä ovat perusteet pakottaa rokotetta? (rokotesuoja)*
  - 3) *Jos osoittautuu, että myös rokotetut levittävät tautia, rokotepassi on täysin perusteeton – se ei tarjoa terveysturvallisia tilaisuuksia (taudin leviäminen)*

” Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tartuntatautilain väliaikaisesti voimassa olevaa asiakkaille ja osallistujille tarkoitettujen tilojen käytön edellytyksiä covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi koskevaa pykälää. Pykälästä poistettaisiin lähikontaktin tarkka määritelmä sekä soveltamisen kriteerinä käytetty ilmaantuvuusluku. Lisäksi ehdotetaan, että soveltamiskriteeriä tartuntaryppäiden osalta tarkennettaisiin siten, että pykälän mukaisen päätöksen tekeminen edellyttäisi, että alueella olisi todettu merkittäviä tartuntaryppäitä, jotka aiheuttaisivat merkittävän riskin uusien tartuntojen laajaan leviämiseen alueella. Asian käsittely eduskunnassa on kesken.” (s. 58)

- *Ilmaantuvuus ei jatkossa siis ole rajoitusten määrittämisen kriteeri? Nyt puhutaan sen sijaan ”merkittävistä tartuntaryppäistä”?*
- *Tämä on **avaintekijä siksi, että täytyyhän tietää, millä perusteella ne rajoitukset jatkossa tehdään, joille koronapassi on vaihtoehtoinen menettely?** Muutoin tämä on kuin avoin shekki – eihän niin voi menetellä?*

Perusoikeuksista

” Nyt ehdotettavan sääntelyn suhdetta on tarve tarkastella ja arvioida erityisesti perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuuden, 7 §:n oikeuden elämään ja henkilökohtaiseen koskemattomuuteen, perustuslain 9 §:n liikkumisvapauden, 10 §:n yksityiselämän suojan, 15 §:n omaisuuden suojan, 16 §:n sivistyksellisten oikeuksien, 18 §:n oikeuden työhön ja elinkeinovapauteen sekä 19 §:n 3 momentin julkisen vallan velvollisuuden turvata riittävät terveyspalvelut ja edistää väestön terveyttä näkökulmasta. Lisäksi sääntelyä on tarve tarkastella perustuslain 17 §:ssä turvattujen kielellisten oikeuksien, perustuslain 17.2 §:ssä turvattujen saamelaiden oikeuksien, perustuslain 21 §:ssä turvattujen oikeusturvan sekä perustuslain 22 §:ssä säädetyn perusoikeuksien turvaamisveloitteen näkökulmasta.” (s. 59)

- *Juuri näin. Lienevätkö kaikki perusoikeudelliset vaikutukset edes tässä?*

” Covid-19-tartunnat leviävät tällä hetkellä rokottamattomien ihmisten keskuudessa – tähän ryhmään kuulivat myös alle 12-vuotiaat lapset, joilla ei toistaiseksi ole mahdollisuutta saada rokotetta.” (s. 59)

- *Missä määrin tämä pitää paikkansa Suomessa ja muualla maailmassa? Lause on irrallinen ja vailla lähteitä.*
  - o *Lisäksi on huomioitava, että Suomessa ei enää testata lieväoireisia 2x rokotettuja, mikä muuttaa tilastoja sen suhteen, kenen nähdään sairastuvan*

- *Tietenkin rokottamattomat sairastuvat eniten tilastojen mukaan, jos ei 2 x rokotettuja tilastoida*
- *Tarkoituksena kuitenkin sanoa, että rokottamattomat aikuiset ja lapset ovat ongelma ja sairastuvat nyt eniten*
  - *Lisäksi jo aiemmin mainitut kohdat siitä, että lapset eivät yleensä sairastu vakavasti, eivätkä levitä tautia merkittävästi, on jätetty tästä kohdasta pois*

”Terveydenhuoltohenkilökunnan kohdentaminen rajojen terveysturvallisuustoimiin heikentää henkilökunnan saatavuutta muualla terveydenhuollossa.” (s. 59)

- *Eli terveydenhoidon ammattilaiset ja terveysturvallisuustoimet eivät ole raskaita koronan takia tehohoitoa tai sairaalahoitoa tarvitsevien takia, vaan laajamittaisen testaamisen takia*

”EU:n digitaalisen koronatodistuksen käytöllä pyritään lieventämään rajoitusten perusoikeusvaikutuksia niin, että elinkeinonharjoittamisen mahdollisuudet palautuisivat lähemmäs normaalia ja perusoikeudet voisivat toteutua mahdollisimman täysmääräisesti.” (s. 60)

- *En ole nähnyt taitavammin (muka) perusoikeuksien tukemisella korostettua tapaa tukea perusoikeuksien erittäin kovaa rajoittamista (EUn digitaalista koronatodistustahan on sovellettu erittäin koviin käytäntöihin esim. Italiassa ja Ranskassa)*

”Todistuksen määräaikainen käyttömahdollisuus olisi välivaihe siirryttäessä yhteiskunnan täysimääräiseen avautumiseen ja määräaikaisten perusoikeusrajoitusten poistamiseen...” (s. 60)

- *Välivaihe tarkoittaa nyt 3 kk aikaa. Millä perusteella koronapassiin kannattaisi siirtyä juuri nyt?*

”Näin ollen myös koronatodistuksen esittämistä voitaisiin siis edellyttää vain silloin, jos alueen epidemiatilanteen vuoksi olisi välttämätöntä ja oikeasuhtaista rajoittaa toimintaa.” (s. 60-61)

- *Eli koronapassia voi edellyttää vain, jos ko. alueella olisi muutoin rajoituksia.*
- *Epäselvää on kuitenkin jatkossa, millä perusteella alueella olisi koronan takia rajoituksia?*
  - *Aiemmin ne olivat ilmaantuvuuden takia, jatkossa mahdollisesti tartuntaryppäiden takia?*

”Perustuslakivaliokunta on useamman kerran käytännössään korostanut, että **terveydenhuoltojärjestelmän toimintakyvyn säilyttäminen pandemian aikana on perusoikeusjärjestelmän näkökulmasta erittäin painava peruste**, jolla on yhteys perustuslain 7 §:n 1 momentin julkisen vallan velvollisuuteen turvata jokaisen oikeus elämään sekä turvata myös pandemian oloissa jokaiselle riittävät terveysturvallisuustoimet sekä edistää väestön terveyttä (perustuslain 19 §:n 3 momentti) ja joka oikeuttaa poikkeuksellisen pitkälle meneviä, myös ihmisten perusoikeuksiin puuttuvia viranomaistoimia (PeVM 2/2020 vp, s. 4—5, PeVM 3/2020 vp, s. 3, PeVM 7/2020 vp, s. 4, PeVM 9/2020 vp, s. 4).” (s. 61)

- *Mitä tässä tarkalleen ottaen sanotaan? JOS terveydenhuoltojärjestelmän toimintakyky olisi uhattuna, VOITAIIN perusoikeuksiin pitkälle menevästi puuttua*
- *Onko terveydenhuoltojärjestelmän toimintakyky NYT uhattuna?*
  - *Tehohoidon ja sairaalahoidon kuormittavuudella EI voi perustella TÄLLÄ HETKELLÄ perusoikeuksien venyttämistä. Sairalahoidon tarve ei ole niin suurta kuin se oli keväällä 2020, jolloin oli kuormittavuushuippu (22.9.2021: tehohoidossa 20, sairaalahoidossa 88). Asian voi tarkistaa THL:n ja tehohoidon tilastoista. Sairalahoidon ja tehohoidon tarve on ollut korkeimmillaan*

huhtikuussa 2020 ja 2021. https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19/tilannekatsaus-koronaviruksesta#Tietoa_sairaalahoidosta

- Jos terveydenhuoltojärjestelmän toimintakyvyssä on ongelmaa, **MIKSI?**
  - o Kuten aiemmin todettu osin myös tässä HE:ssä, **terveydenhuoltojärjestelmää kuormittaa nykyisellään henkilökunnan käyttäminen tartunnan jäljittämiseen ja maahantuloon liittyviin testaamisiin**
    - Näin ei voida jatkaa", sanoo lääkäri Esa Rintala – koronan jäljitys ja testaaminen ovat ajaneet terveydenhuollon äärirajoille. YLE, 30.8.2021 <https://yle.fi/uutiset/3-12077292>

"...tavoitteiden lisäksi pyrki perusoikeusjärjestelmän kokonaisuudessa eri perusoikeuksien mahdollisimman täysimääräiseen toteutumiseen ja turvaksi erityisesti koronarajoituksista eniten kärsivien toimialojen mahdollisuuden harjoittaa elinkeinoaan muuttuneessa epidemiatilanteessa." (s. 61)

- Perusoikeusnäkökulmassa siis korostettaisiin eniten kärsineiden toimialojen elinkeinojen harjoittajien oikeuksia harjoittaa elinkeinoa ohi muiden perusoikeuksien

"Esitetty sääntely kuitenkin merkitsee puuttumista erityisesti yhdenvertaisuuteen ja henkilötietojen suojaan, koska sääntelyllä mahdollistettaisiin rajatuissa tilanteissa henkilötietoja sisältävän koronatodistuksen edellyttämistä ja **asetettaisiin ihmisiä lain tasolla eri asemaan terveydentilan perusteella**. Näin ollen esitettyä sääntelyä on arvioitava perusoikeuksien yleisten ja tarvittaessa kunkin perusoikeuden erityisten rajoitusedellytysten kannalta (PeVL 14/2020 vp, PeVL 32/2020 vp)." (s. 61)

- **Ydinongelma on juuri tämä: perusoikeuksien rajoittaminen rokotusstatukseen ja terveydentilaan liittyvien oletusten perusteella.**

"Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä on kuitenkin korostettu, että **perusoikeusrajoitus ei voi olla tarkoitukseensa soveltuva ja siten välttämätön, jos sillä ei edes periaatteessa voida saavuttaa sen perusteena olevaa hyväksyttävää tavoitetta** (PeVL 20/2020 vp, PeVM 11/2020 vp, s. 5, ks. myös PeVL 40/2017 vp, s. 4, PeVL 55/2016 vp, s. 4-5 ja PeVL 5/2009 vp, s. 3/II)." (s. 64)

- **Miten tämä toteutuu koronarokotteen osalta rokotuskattavuudessa ja terveysturvallisuudessa? Joista ei tällä hetkellä ole takeita. Ja se myönnetään jopa tässä HE:ssä toisaalla.**

"Vaikka covid-19-epidemian aikana tehtyjen rajoitusten taustalla on sinänsä painava ja yhteiskunnallisen tarpeen edellyttämä hyväksyttävä peruste, niin perustuslakivaliokunta on tartuntatautilain muutoksia koskevassa käytännössään edellyttänyt, että kunkin rajoitustoimenpiteen välttämättömyyttä tulee arvioida erikseen ja yksityiskohtaisesti ja täten perustella juuri **ehdotettujen toimenpiteiden välttämättömyys** (PeVL 14/2020 vp, s. 5). Samalla on tarkasteltava myös perusoikeuksien kannalta vähemmän rajoittavia muita sääntelyvaihtoehtoja (ks. PeVL 14/2020 vp, s. 5 ja siinä oleva viittaus PeVM 14/2020 vp)." (s. 65)

- **Mihin välttämättömät rajoitukset siis jatkossa perustuvat?**

"Sääntelyllä ei rajoitettaisi yksilön perusoikeuksia, sillä koronatodistuksen esittämisedellytyksen palvelun, yleisötilaisuuden tai tilojen käytön edellytyksenä voisi ottaa käyttöön vain sellaisissa palveluissa, joita ei voida pitää välttämättöminä ihmisten päivittäisessä elämässä." (s. 65)

- **Tämä on muistettava jatkossa. Perustuslakivaliokunta perustelee rajoituksia sillä, että nyt eri rajoiteta ihmisten välttämättömiä toimia päivittäisessä elämässä (työ, ruokaostokset, apteekki, terveydenhoito, liikkuminen julkisissa kulkuvälineissä jne.)**

Lasten oikeudet

”Tieteellisen näytön perusteella vaikuttaa siltä, että taudin tartuttavuus lisääntyy iän myötä, ja tarttuminen olisi yleisempää aikuisilta lapsille kuin lapsilta aikuisille (40). Myös THL:n keräämän tiedon perusteella **alle 12-vuotiailla tartunnanlähteenä on lähes poikkeuksetta ollut oma perhe ja lähipiirin aikuiset (41). Jatkotartuntoja lasten keskuudessa esimerkiksi varhaiskasvatus- ja kouluympäristössä on todettu vain pienellä osalla altistuneista (42).**” (s. 32)

- ***Miksi näitä tietoja ei nostettu esille, kun lasten rokotuksia on ajettu kuin käärmettä pyssyyn?***
- ***Lapset eivät siis tartuta aikuisia (kun siis on peloteltu, että lapset tappavat isovanhempansa)***
- ***Lapset eivät myöskään tartuta toisiaan (jolla on myöskin peloteltu)***

”...säätely ei turvaa 12 vuotta täyttäneille rokottamattomille lapsille samanlaista vapaata oikeutta vapaaseen osallistumiseen ja harrastamiseen kuin rokotetuille.” (s. 67)

- ***Tunnustetaan siis, että rokottamattomien yli 12-vuotiaiden lasten oikeuksia käytännössä siis rajoitetaan***
- ***Seuraavassa kappaleessa taas legitimoidaan nämä rajoitukset vertaamalla yli 12-vuotiaiden ryhmää alle 12-vuotiaisiin***

”Alle 12-vuotiaiden ja 12-vuotta täyttäneiden lasten erilaiseen asemaan koronatodistuksen suhteessa asettamiselle harrastus- ja vapaa-ajantoiminnan osalta on olemassa hyväksyttävät perusteet. Ikärajaus perustuu siihen, ettei alle 12-vuotiaille lapsille ole tällä hetkellä saatavissa koronarokotetta sekä toisaalta siihen, että nuorempien lasten riski sairastua vakavaan covid-19- tautiin tai tartuttaa muita on vanhempia ikäryhmiä vähäisempi. Tämä osaltaan puoltaa sitä, ettei todistuksen edellyttäminen alle 12-vuotiailta olisi oikeasuhtaista eikä välttämätöntä. Koska yli 12-vuotiailla on elokuusta 2021 saakka ollut mahdollisuus saada koronarokotus, on rajoitustoimille vaihtoehtoisten terveysturvallisuutta edistävien keinojen käyttöönotto välttämätöntä kaiken ikäisten lasten harrastus- ja vapaa-ajan toiminnan mahdollistamiseksi.” (s. 67)

- *Tämä on melkoista verbaalista ja oikeudellista akrobatiaa.*
- *Yli 12-vuotiaiden oikeuksien rajoittamista perustellaan sillä, että koronarokotus on ollut saatavilla*
- *Alle 12-vuotiaiden lasten lain ulkopuolelle jättämistä taas perustellaan sillä, että*
  - o *1) heitä ei ole voitu rokottaa JA*
  - o *2) heidän riskinsä sairastua vakavasti ja tartuttaa on muita ikäryhmiä vähäisempi.*
- *Miten on? Meneekö lasten ja nuorten riski sairastua vakavasti ja riski tartuttaa muita juuri 12-ikävuoden kohdalla, vai onko tämä vain perusteluksi tähän kohtaan sovitettua puhetta? Tässä kohden ei anneta linkkejä lähteisiin.*

”Ikärajaus taustalla ovat kuitenkin lääketieteelliset ja epidemiologiset perusteet, joiden mukaisesti pyritään yhtäältä turvaamaan mahdollisimman hyvin ja laajasti lasten oikeudet osallistua kaikkeen kulttuuri- ja taide-elämään sekä muuhun vapaa-ajantoimintaan ja toisaalta samalla **suojelemaan mahdollisimman laajasti muiden ihmisten – myös alle 12-vuotiaiden lasten – henkeä ja terveyttä.**” (s. 68)

- ***Jos alle 19-vuotiaiden henkeä ja terveyttä haluttaisiin tosiasiallisesti suojata, heidät jätettäisiin rokottamatta, koska rokoteriskit Suomessa näyttävät jo nykyisellään laajemmilta kuin koronariskit***
  - o *Alle 19-vuotiaissahan ei ole yhtään koronakuollutta Suomessa*

- Vakavia rokotehaittoja saaneita kuitenkin on jo yli 30
- Lapset sairastavat koronan kevyemmin
- Lapset myös tartuttavat koronan pienemmällä todennäköisyydellä muihin lapsiin tai aikuisiin
- *Vai onko vain niin, että joka tapauksessa kaiken ikäisiä painostetaan koronarokotteeseen terveydellisistä riskeistä piittaamatta?*

” Lasten ja nuorten covid-19-infektioon on kuvattu liittyvän harvinaisena jälkitautina vakava yleistynyt tulehdusreaktio eli hyperinflammatorinen oireyhtymä (MIS-C), joka muistuttaa Kawasakin tautia. Oireyhtymään liittyy kuumetta, vakava tulehdusreaktio sekä yhden tai useamman elinjärjestelmän toiminnan häiriö. Suomessa lapsilla ja nuorilla MIS-C:n ilmaantuvuus on ollut 0,6 tapausta 1 000 varmistettua koronavirusinfektiota kohden. **Koronavirusinfektioon voi liittyä myös sydänlihaksen tai sydänpussin tulehdus**, mutta ne ovat kuitenkin erittäin harvinaisia lapsilla ja nuorilla.” (s. 68)

- *Missä ovat tiedot sydänlihastulehduksen riskistä koronarokotteiden takia? Näihin ovat sairastuneet myös erityisesti nuoret. Näiden takia amerikkalaiset terveysturvallisuusviranomaiset joutuivat pitämään erikseen hätäkokousta kesällä 2021 ja lisäämään rokotteisiin varoituksen sydänlihastulehduksista*
- ***Koronarokotteisiin liittyy myös moninainen joukko erilaisia harvinaisia riskejä. On vastuutonta, ja tarkoitushakuista jättää koronarokotteisiin liittyvät vakavat rokotehaitat kokonaisuudessaan käsittelemättä lakiesityksessä, jossa perustellaan pakkotoimia, erityisesti lasten osalta***
- *Sen sijaan rokotteiden tarvetta perustellaan käyttämällä runsaasti tilaa kuvailemalla harvinaisia koronaan liittyviä jälkitauteja ja riskejä*

” Lasten oikeuksien toteutumisen varmistamiseksi 12-17-vuotiaiden lasten mahdollisesti tarvitsema testaaminen koronatodistuksen saamista varten tulisi turvata julkisessa terveydenhuollossa, jos lapsi ei ole saanut täyttä rötötussarjaa tai sairastanut covid-19-tautia kuuden kuukauden sisällä. Lasten oikeus testiin julkisessa terveydenhuollossa tulisi turvata riippumatta siitä miksi lapsi ei ole saanut rötötettä.” (s. 68)

- ***Lasten testaus halutaan pitää ilmaisena riippumatta siitä, miksi yli 12-vuotias on rokottamaton.***

” Myös rötötuskattavuuden lisääntyessä sääntely on oikeasuhtaista, sillä tällöin sääntelyn tarkoituksena on suojata osaltaan myös niiden henkilöiden terveyttä ja henkeä, jotka eivät voi tai eivät halua ottaa rötötettä. Ennakkotodistusvaatimuksen tai testausvelvollisuuden jatkaminen rötötuskattavuuden kasvusta huolimatta on edelleen perusteltua lasten ja muiden rokottamattomien henkilöiden terveyden ja hengen suojelemiseksi **joulukuun 2021 loppuun saakka, jolloin voidaan arvioida uudelleen mahdollisen rötötuskattavuuden ja ns. laumaimmunitteen antama suoja rokottamattomien henkilöiden osalta.** Covid-19-viruksesta on jo nyt useita erilaisia virusmuunnoksia, minkä vuoksi sääntelyn voimassaolon jatkaminen joulukuun loppuun saakka on perusteltua. On tärkeää ehkäistä herkemmin tarttuvien virusmuunnosten leviäminen Suomessa ja myös mahdollisten uusien ulkomaista alkuperää olevien virusmuunnosten pääsy Suomeen. THL:n mukaan **on mahdollista, että covid-19-virus muuntautuisi jatkossa myös siten, että nyt käytössä olevat rokotteet eivät antaisi riittävää suojaa niitä vastaan.**” (s. 70)

- ***Aikataulu alkaa nyt käydä ymmärrettäväksi. Eli nyt nostetaan rötötuskattavuutta ensiksi niin korkealle kuin mahdollista mm. koronapassin tuella. Ja seurataan, onko rötötekattavuudella tosiasiallista merkitystä. Sekä seurataan tuleeko maahan virusmuunnoksia, joihin rokotteet eivät tehoa.***
- ***Vuodenvaihteessa arvioidaan tilanne uudelleen, ja siitä seuraavat uudet toimet.***

”Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan todennut tärkeäksi sen, että rajoitustoimenpiteiden käytöstä luovutaan heti, kun se on mahdollista. Ehdotettujen toimenpiteiden ajallinen kesto on ulotettu siihen saakka, että THL:n arvion mukaan suomalaiset olisi saatu rokotettua täydellä rokotussarjalla ja väestön vastustuskyky covid-19-tautia ja mahdollisia virusmuunnoksia vastaan olisi niin hyvä, ettei toimenpiteiden enää sen vuoksi voitaisi nykytiedon valossa katsoa olevan välttämättömiä.” (s. 71)

- **Mitä ihmettä tämä tarkoittaa?**
  - **Perustuslakivaliokunta edellyttää, että rajoituksista luovutaan heti, kun se on mahdollista**
  - **THL:n mukaan rajoitukset ovat välttämättömiä siihen saakka, kun ”suomalaiset on saatu rokotettua täydellä rokotussarjalla”**
    - **Missä laajuudessa? Täytyyhän tämä sanoa lakitekstissä? Muutenhan THL voi vedota siihen, jos kirjoitetaan asia näin, että rokotuskattavuuden on oltava 100 % ennen kuin rajoituksista luovutaan**

”Koronatodistuksen edellyttäminen palvelujen tai tilojen käytön ehtona ei poistaisi kokonaan kenenkään oikeutta saada palveluja, sillä todistuksen voisi saada myös negatiivisella testitodistuksella.” (s. 72)

- **Paitsi, että todistus on maksullinen. Ja tässäkin ymmärretään, että harva kykenee taloudellisestikaan hankkimaan näitä todistuksia jatkuvasti.**

Voimassaolo

”Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 44/2020 vp) katsonut, että covid-19-epidemian leviämisen ehkäisemiseksi säädettävien rajoitustoimenpiteiden voimassaolo on ajallisesti rajattava vain välttämättömään. Epidemia on sisältänyt useita vaiheita, joissa se on aluksi osoittanut laantumisen merkkejä, mutta yllättäen pahentunutkin merkittävästi liian aikaisin tehtyjen rajoitustoimenpiteistä luopumisen tai muuntautuneiden viruskantojen vuoksi. Epidemian kestoa ei voida vielä täysin määrittää, ja esityksen voimassaoloajan arvioiminen liittyykin siten erilaisten riskien sekä etujen ja haittojen punnintaan. Nyt ehdotetun sääntelyn voimassaoloajaksi on esitetty noin 2,5-3 kuukautta.

Ehdotettu voimassaoloaika on linjassa perustuslakivaliokunnan ratkaisukäytännön kanssa, jonka mukaisesti määräaikaisesti voimassa olevien covid-19-säännösten voimassaolon välttämättömyys on epidemiatilanteen kehittymisen ennustamiseen liittyvien haasteiden vuoksi ollut mahdollista perustella vain noin neljästä kuuteen kuukauteen kerrallaan.” (s. 73)

- **Ymmärrettävä perustelu, mutta mikä on kustannus-hyötysuhde 2,5 kk väliaikaisesta lainsäädännöstä, johon liittyy myös erilaisia uusia käytäntöjä, resursointia sekä sovelluskehitystä, koulutusta ja tukipalveluja**

”...tilanteessa, jossa epidemiologinen tilanne maailmalla nyt ehdotetun lainsäädännön voimassaoloaikana yllättäen muuttuisi niin olennaisesti, ettei sääntely enää olisi välttämätöntä lain tavoitteen toteutumisen näkökulmasta, tulisi lainsäätäjän ryhtyä aktiivisiin toimiin lain kumoamiseksi...” (s. 73-74)

- *Juurikin näin.*

Perusoikeuksiin liittyvistä perusteluista

”Perusoikeussuojaa ei voida millaisessa asiassa tahansa jättää riippumaan asianomaisen suostumuksesta. Valiokunta on pitänyt tässä suhteessa oleellisena sitä, mitä voidaan pitää oikeudellisesti relevanttina suostumuksena tietyssä tilanteessa, ja edellyttänyt suostumuksenvaraisesti perusoikeussuojaan puuttuvalta lailta muun muassa tarkkuutta ja täsmällisyyttä, säännöksiä suostumuksen

antamisen ja sen peruuttamisen tavasta, suostumuksen aitouden ja vapaaseen tahtoon perustuvuuden varmistamista sekä sääntelyn välttämättömyyttä (PeVL 19/2000 vp, s. 3/II, PeVL 27/1998 vp, s. 2/II sekä PeVL 19/2000 vp, s. 3/II).” (s. 79)

- *Perusoikeussuojaa ei voi rikkoa järjestelyllä, joka perustuu suostumukseen*

”Perustuslakivaliokunta on painottanut, että rajoitustoimien yhteiskunnalle aiheuttamia kokonaishaittoja tulee arvioida suhteessa niillä saavutettuun hyötyyn. (PeVL 9/2020 vp).” (s. 82)

- *Merkittävä periaate. Vaikutusten arvioinnissa on jatkossa muistettava tämä lääketieteellisten perustelujen ja oikeudellisten perusteiden osalta.*

Yhteenveto ja kritiikki (kesken)

Lähtökohdat

Koronapassin perustelujen kivijalka on rakennettu vetoamalla 1) rokotekattavuuteen, 2) terveysturvallisuuteen ja 3) ”yhteiskunnan avaamiseen” (jota käytetään myyntiargumenttina)

Mikään näistä ei kestä nykytilassa lähempää tarkastelua

Rokotekattavuus

Rokotekattavuus on jo erittäin korkea, mihin tähdätään?

Olisi syytä tarkistaa, onko koronarokotekattavuudella ylipäänsä merkitystä ja mihin se näyttöjen perusteella vaikuttaa?

Rokotepassilla haluttu rokotekattavuuden nostaminen ei näytä vaikuttavan koronan ilmaantuvuuteen (esimerkit maailmalta)

Jotta rokotekattavuuden nosto, johon rokotepassilla aivan ilmeisesti pyritään, olisi rationaalisesti perusteltavissa, rokotteen tulisi tehotta tautiin ja ilmaantuvuuden pitäisi laskea rokotekattavuuden noustessa. Nyt kummallekaan näistä ei löydy tukea hallituksen esityksenkään mukaan

Nykyiset rokotteet eivät pure Delta-viruskantaan.

On mahdollista, että tulee uusia viruskantoja, joihin rokote ei pure.

Ilmaantuvuus on joissakin korkean rokotekattavuuden maissa (Islanti, Norja) suurempi kuin matalan rokotekattavuuden maissa (Venäjä)

- *Ilmaantuvuudesta tehtiin tilanteeseen nähden epäpäteviä tulkintoja rokottamattomien osuudesta, kun 2x rokotettujen testaus oli samaan aikaan jo osin lopetettu (23.8-5.9.2021). Totta kai rokottamattomien osuus on suurempi, jos ei 2x rokotettuja testata.*

Terveysturvallisuus

Rokotepassilla ei voida luvata ns. terveysturvallisuutta.

Rokotteen takaama suoja ei ole tutkimustenkaan mukaan selvä. Ei voida taata, että rokotetut eivät levittäisi virusta. Rokotesuojan kesto sairastumisen ja tartuttavuuden osalta on epäselvä. Vain näyttö vakavan sairauden muodon estymisestä on vahvin. Rokotepassi ei muuta tilannetta

Yhteiskunnan avaaminen

Koronapassin käyttö on HE:ssä sidottu tilanteeseen, jossa voimassa on alueellisia rajoituksia koronan korkean ilmaantuvuuden takia

Rajoituksia ei tällä hetkellä ole missään muualla kuin Uudenmaan alueella ja Lahdessa paikallisesti

Suomi on jo avoin

Koronapassin tuoma lisäarvo nykytilanteeseen on vähäinen.

Mikä on koronapassin kustannus-hyöty-suhde 2,5 kk sisällä?

Ilmaantuvuus mittarina

Koronan ilmaantuvuus ei kuormita terveydenhoitoa sinänsä, joten **se, että pandemian hallinnan toimissa nojataan ilmaantuvuuteen, on loogisesti väärä peruste**

Oleellista sen rasitteen kannalta, jota korona yhteiskunnalle tuottaa ei ole ilmaantuvuus, vaan sairaalahoidon ja tehohoidon tarve sekä kuolleisuus

Pakkorokotukset

Kuten HE:ssä todetaan, olisi erittäin vaikeaa perustella koronarokotetta pakkorokotteena edellyttäisi ”erittäin voimakkaita lääketieteellisiä ja epidemiologisia perusteita asialle”

Mikään tilastodata ei tue sitä, että korona olisi nykyisellään laajalti tappava tai laajalti levinnyt Suomessa?

- **Koronaan sairastuneista yli 99 % paranee?**
- **Koronaan sairastuneista vain n. 0,78 % on kuollut Suomessa**
- **Koronaan kuolleisuus ei ole mitenkään nostanut yleistä kuolleisuutta Suomessa**
- **Tehohoidossa on Suomessa ollut n. 1 000 tehohoitojaksoa (THL, 2.6.2021)**
- **Koronaan kuolleita on Suomessa hieman yli 1 026, sairastuneita on Suomessa n. 2 % väestöstä (137 594) THL, 22.9.2021**
<https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19/tilannekatsaus-koronaviruksesta>

Koronarokotteista ilmoitettujen vakavien rokotehaittojen määrä on lähes kolminkertainen koronakuolleiden määrään nähden (2 708)

- **Koronarokotehaittojen hoito tulee myös yhteiskunnalle kalliiksi**
- **Koronarokotteista on vakavia rokotehaittoja ilmoitusten mukaan yli 2708 (23.9.2021),**

https://www.fimea.fi/tietoa_fimeasta/koronavirus-covid-19-/koronarokotteiden-haittavaikutusilmoitukset

Lasten tilanne

On aivan ilmeistä, että rokotepassin vaatimukset tullaan laajentamaan pienimpiin lapsiin saakka (Nyt avainkysymys on, että ONKO ROKOTEKATTAVUUDELLA MERKITYSTÄ?)

Kuten tekstistä voi lukea, tässä pelataan aikaa. Kunhan vain saadaan perustelut alle 12-vuotiaiden rokottamiselle, rokotepassin vaatimukset tullaan laajentamaan myös pieniin lapsiin. Kyse on vain siitä, milloin.

*Pikkulapsemme tullaan uhraamaan koronan riskirokotteille, vaikka tiedetään jo aiemman tutkimustiedon perusteella, että **yksikään lapsi Suomessa ei ole kuollut koronaan.***

Vakavia rokotehaittoja kuitenkin on jo ilmoitettu yli 30 FIMEAn rokotehaittarekisteriin 12-19-vuotiailta.

On aivan ilmeistä, että sama tulee koskemaan pienempiä lapsia, jolloin koronarokotteista on suuremmat riskit lapsille kuin itse taudista

Taudin vakavuudessa on muualla korostettu Long Covidia, jonka riskistä taas on ristiriitaista tutkimustietoa

Tutkimustiedon mukaan, joka myös HESSä tulee ilmi, tukee sitä, että lapset eivät suuressa määrin tartuta muita lapsia, eivätkä aikuisia

Julkisen keskustelun estäminen

Koronapassiin liittyvästä hallituksen esityksestä ei järjestetty julkista kuulemistä, eikä annettu mahdollisuutta avoimeen lausuntokierrokseen

Julkiseksi 103-sivuinen hallituksen esitys tuli muutama päivä ennen kuin kyseinen HE 131/2021 meni lähetekeskusteluun

Rokotehaittojen ja epävarmuustekijöiden käsittelemättä jättäminen

Julkisuudessa koronapassiin liittyvää kritiikkiä, samoin kuin rokotehaittoja ja koronarokotteisiin liittyviä epävarmuustekijöitä ei ole haluttu rehellisesti ja avoimesti käsitellä

Eri mieltä olevia keskustelijoita on julkisuudessa ja medioissa estetty, hiljennetty, uhkailtu, leimattu ja nimitelty. Kritiikin esittäjiä on keskeisissä medioissa leimattu perusteetta rokotevastaisiksi ja yleistetty kriittisten näkemysten esittäjien kantoja perusteetta konteksteihin, jotka on esitetty disinformaation ja valetiedon tuottajiksi

Rokotehaittoja havaitsemaan kykeneviä asiantuntijoita, tutkijoita, toimittajia ja hoitoalan ammattilaisia on peloteltu edellä mainituilla tavoilla ja irtisanomisilla niin, että kynnys rokotehaittojen tunnistamiseen ja niistä raportointiin on noussut korkeaksi.

Terveysturvallisuus -käsitteen kyseenalaisuus. Koronarokotteista vakavia haittoja saaneiden määrä ylittää koronaan kuolleiden määrän lähes

*kolminkertaisesti. Pelkästään vakavien rokotehaittojen määrä ja niiden ilmeinen lisääntyminen tulee johtamaan siihen, että vakavista rokotehaitoista joudutaan vielä käymään keskustelua. Lisäksi tosiasiallinen tilanne on se, että **koronapassin luomat koronarokotepakot eivät johda yksiselitteisesti ”terveysturvallisuuden” parantumiseen, vaan rokotteet voivat aivan ilmeisesti tuottaa vakavia riskejä samoin kuin koronaan sairastuminen.***

Se, että ilmeiset ongelmat järjestelmällisesti lakaistaan maton alle tai niitä vähätellään, ei ole rokotteen turvallisuutta epäilevien kansalaisten etu, eikä palvele terveysturvallisuutta

Koronapassi tarjoillaan näennäisesti ”turvallisissa rajoissa”

Tahtotila on aivan ilmeisesti rokotekattavuuteen vedoten edetä käytännössä pakkorokotuksiin ja rokottamattomien elintilan kaventamiseen yhteiskunnassa

- *Pikkulapset rajattu pois (aivan ilmeisesti vain siitä syystä, että niitä ei ole lupa rokottaa vielä – on vain ajan kysymys, milloin siihen siirrytään)*
- *Työntekijöiden pakkorokotukset on rajattu pois (sitä perustellaan sillä, että ei ehditty työstää asiaa...ajan myötä ehditään haluttaessa niin)*
- *Yleiset pakkorokotukset on rajattu pois (vain siksi, että on liian kovia lainsäädännöllisiä esteitä pakkorokotuksia varten)*

Avoimuuden ja turvallisuuden käsitteiden väärinkäyttö

- *Koronapassilla ajetaan ihmisiä koronarokotteelle, koska muuten he eivät käytännössä voi toimia yhteiskunnassa*
  - *Tämä ei ole avoimuutta, vaan rajoittamista*
- *Koronapassilla ajetaan ihmisiä historian eniten rokotehaittoja jo tuottaneen rokotteen ottamiseen, jonka riskitekijöitä terveysviranomaiset ovat peitelleet ja vähätelleet.*
  - *Tämä ei ole turvallisuutta, vaan rokoteturvallisuuden laiminlyöntiä*

Lähteet

- Joista voi olla muutoinkin hyötyä kritiikissä

Our World in Data. Coronavirus (COVID-19) Vaccinations. Viitattu 13.9.2021. Saatavilla:

<https://ourworldindata.org/covid-vaccinations>

- Rokotetilastot

UNWTO. COVID-19 related travel restrictions – a global review for tourism. Tenth report as of 5 July 2021.

Saatavilla: <https://webunwto.s3.eu-west-1.amazonaws.com/s3fs-public/2021-07/210705-travelrestrictions.pdf>

- Maiden välisistä liikkumisrajoituksista

FIMEA – rokotehaitat.

https://www.fimea.fi/tietoa_fimeasta/koronavirus-covid-19-/koronarokotteiden-haittavaikutusilmoitukset

THL – Ajankohtaista koronaviruksesta. Covid-19 tilannekatsaus.

<https://thl.fi/fi/web/infektioaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19/tilannekatsaus-koronaviruksesta>

Koronapassi - lakihankkeen tietopaketti

https://www.eduskunta.fi/FI/naineduskuntatoimii/kirjasto/aineistot/kotimainen_oikeus/LATI/Sivut/korona_passi.aspx

- Sisältäen lakiesitykseen liittyvät asiakirjat ja liitännäistä taustatietoa